

nebylo révy – hrozny by uschly a opadaly. Kdo zůstane spojen s kmenem, bude ve svém životě přinášet ovoce. Pán to vyjadřuje oním slovem „zůstat“: „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojně ovoce“ (Jan 15,5n).

Vím o vnitřní touze po plodném životě. Někdy mě vyděsí, setkám-li se s člověkem, v němž je všechno vyprahlé, odumřelé a neplodné. Dobře vím, že takoví jedinci ze sebe nemohou vynutit plody. Ty na nich porostou jediné tehdy, zůstanou-li spojeni s kmenem, rozproudí-li se v nich znovu oživující a oplodňující Ježíšův Duch.

Druhým obrazem je víno, které dodává našemu životu novou chuť. Víno je krví země. Řekové je pokládali za krev Dionýsovu. Je to elixír života a v řeckém chápání dokonce nápoj nesmrtelnosti. Islám je pokládá za nápoj božské lásky a za symbol duchovního poznání. Na počátku svého veřejného působení proměnil Pán na svatbě v Káně vodu ve víno. Jeho vtělením se proměnil náš život: už nechutná jako odporná odražená voda, ale jako víno rozveselující srdce. Staří otcové přirovnávali šest džbánů vody proměněné ve víno na svatbě v Káně ke třem džbánům vody, které se změnily ve víno na slavnosti uspořádané na počest řeckého boha Dionýsa. Ježíš naplňuje touhu Řeků, kterou si spojovali s Dionýsem – po opojení a extázi, přání dosáhnout plnosti života. Ambrož pak vyjádřil tuto bakchickou touhu obratem „střízlivého opojení ducha“, které přináší darem Kristus. To, co Ježíš učinil na počátku svého veřejného působení, se dokonalo v jeho smrti. Tehdy Pán naplnil smlouvu s námi, která začíná okamžikem jeho vtělení. Jan prohlašuje, že nám Ježíš ve své smrti projevil lásku do krajnosti. Touží se stát vínem, které nás opájí a naplňuje láskou a radostí. Toto chápání sebe samého je naprosto odlišné od pojetí asketického, které v nás probouzí nanejvýš špatné svědomí. Existují jedinci, v jejichž přítomnosti by si člověk téměř nedovolil něco pozřít, natož pít víno. Ježíš vyjadřuje něco docela jiného: dává sám sebe i svou lásku ve víně.

Můj spolubratr otec Meinhard se v jednom ze svých kázání zeptal, jaký dojem by v nás asi Ježíš vyvolal, kdyby prohlásil: „Já jsem léčivý heřmánkový čaj.“ Pak bychom si s ním jistě spojovali něco docela jiného: odříkání, kroužení kolem sebe a svého zdraví, bolestivost a opatrnost. Pán však spojuje svou osobu s vinným kmenem a s vínem. Přeje si stát se naším zdrojem extáze sladkosti a zalíbení. Především však nám chce zprostředkovat chuť lásky, nikoli fádni pachutí správnosti a korektnosti.

Jsmo-li zamilovaní, obvykle se svým přítelem či přítelkyní vypijeme nějakou tu sklenku vína. Co se v nás pak děje, když si je vychutnáváme? Jakou chuť v nás zanechává? Vzpomeneme si na nějaký druh vína, jehož chuť a vůně nám mimořádně učarovala a rozproudila lásku do celého našeho těla? Tyto zkušenosti totiž prožívali prvotní křesťané ve vztahu k Ježíšovi.

Anselm Grün - 50 x Ježíš

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Francis J. Moloney – Evangelium podle Jana – Sacra pagina; Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář; Misál na každý den liturgického roku; Ladislav Tichý – www.biblickedilo.cz;

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Další texty v týdnu

Po: Sk 14,5-18; Jan 14,21-26

Út: Sk 14,19-28; Jan 14,27-31a

St: Sk 15,1-6; Jan 15,1-8

Čt: Sk 15,7-21; Jan 15,9-11

Pá: Sk 15,22-31; Jan 15,12-17

So: Sk 16,1-10; Jan 15,18-21

5. neděle velikonoční – cyklus B

3. května 2015

Ježíš řekl svým učedníkům: ¹„Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. ²Každou ratolest na mně, která nenese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla ovoce ještě více. ³Vy jste už čistí tím slovem, které jsem k vám mluvil. ⁴Zůstaňte ve mně, a já (zůstanu) ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li na kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. ⁵Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete dělat nic. ⁶Kdo nezůstane ve mně, bude vyhozen ven jako ratolest; uschne, seberou ji, hodí do ohně – a hoří. ⁷Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li ve vás moje slova, můžete prosit, oč chcete, a dostanete to. ⁸Tím bude oslaven můj Otec, že ponese mnoho ovoce a osvědčíte se jako moji učedníci.“

Jan 15,1-8

Úvod k meditaci

Není možné, aby byl někdo spojen s kmenem, ale nepřinášel ovoce dobrých skutků. Je to tedy upozornění i pro nás, aby naše víra nebyla mrtvá, aby jí nechyběly dobré skutky. Základem naší víry je svátostná milost křtu. Podle Katechismu katolické církve (paragraf 1266) „dává Nejsvětější Trojice pokřtěnému posvěcující milost, milost ospravedlnění, která

– mu dává schopnost věřit v Boha, doufat v něho a milovat ho božskými ctnostmi;
– mu dává schopnost žít a jednat z vnuknutí Ducha sv. prostřednictvím darů Ducha svatého;
– mu dovoluje růst v dobrou prostřednictvím mravních ctností.“

Otec vinař pečuje se starostlivostí o každého z nás, kterého narouboval na svého Syna. Ratolest musí být živá dobrými skutky, ovocem, které přináší. Jinak ji nebeský Otec – vinař odřeže. Ratolesti na kmeni mystického Kristova těla, živě spojeny mízou Ducha svatého, přinášejí ovoce. Je však nebeský Otec vinař čistí – vnitřním vnuknutím, povzbuzováním, varováním, ano i vnějšími útrapami a zkouškami je zbaví vad a nedostatků. Očista od Otce spočívá i v tom, že větší milostí jim pomůže přinášet četnější a znamenitější dobré skutky.

Výklad biblického textu

Kontext: Tento text patří do velmi dlouhého celku Ježíšovy poslední řeči na rozloučenou (Jan 13,1-17,26). Po první Ježíšově řeči na rozloučenou u Jana 14,1-31 následuje pak ještě druhá řeč v kapitolách 15 a 16 (podle některých jsou to vlastně řeči dvě) a nakonec je připojena tzv. velekněžská modlitba v kapitole 17. „Řeč na rozloučenou“ nebyla v tehdejší době neobvyklým literárním útvarem: autor shromáždil více myšlenek do obsáhlejší řeči, která pak představovala životní odkaz hlavního hrdiny.

Na konci 14. kapitoly řekl Ježíš učedníkům: „Vstaňte, pojďme odtud!“ Text, který následuje v kapitolách 15 až 17, lze stěží chápat jako Ježíšova slova pronášená cestou z večeradla. Teprve ve verši Jan 18,1 čteme, že Ježíš s učedníky odešel do zahrady za potokem Cedron. Ježíšovo loučení s učedníky se tedy skládá z několika částí. Jedná se o obraznou řeč. Není

**Týden
s Božím
slovem**

1. čtení:

Sk 9,26-31

2. čtení:

1 Jan 33,18-24

Evangelium:

Jan 15,1-8

Srovnání:

Mt 3,10; 15,13;

Řím 11,17-18;

Jan 13,10;

Řím 10,17;

1 Jan 2,28; 3,6;

Mt 3,10; 7,19;

1 Jan 2,14,24;

Mk 11,24;

Jan 14,13;

15,16; 16,23;

1 Jan 3,24

to podobenství, jaké známe ze synoptických evangelií, protože se zde nevypráví žádný děj. Ježíš užívá obrazu vinného kmene a ratolestí, které z něho vyrůstají, aby názorně přiblížil svůj vlastní význam pro druhé. Zmiňuje se hned také o významu svého nebeského Otce: *můj Otec je vinař*.

v. 1: Já jsem pravý vinný kmen – Je sedmou a poslední větou v Janově evangeliu, kterou začíná Ježíš slovy *já jsem* a v jejímž přísudku je pak uveden pojem, který má velmi důležitý duchovní význam. Ježíš říká: *Já jsem: chléb života* (6,35.48); *světlo světa* (8,12); *dveře* (10,7.9); *dobrý pastýř* (10,11.14); *vzkříšení a život* (11,25); *cesta, pravda a život* (14,6); *pravý vinný kmen* (15,1).

v. 2: Za příznivých podmínek dosahovaly v Palestině výhonky, které každý rok vyrůstaly z kmene vinné révy, délky až šesti metrů. Neplodné výhonky (ratolesti) nemohou rostlinu zbytečně zatěžovat, musejí pryč. Nejprve je třeba odstranit suché výhonky. Potom je nutné odřezat (přířezat) nadbytečné bující a neužitečné výhonky. V řeckém textu je poznat určitá hříčka se slovy: nejprve *airei* „odřezává“ a potom *kathairei* „čistí“.

v. 5: Kdo zůstává ve mně a já v něm – Spojení s Ježíšem znamená oboustranné společenství. Bez tohoto spojení nelze žádné dobré a bohaté plody očekávat. Neudržovat spojení s Kristem může znamenat ztrátu všeho.

nese mnoho ovoce – Jako ovoce je v této kapitole zmíněna modlitba, radost a láska. Další druhy ovoce jsou popsány v listu Galatanům 5,22-23: *Ovocem Ducha je láska, radost a pokoj...*

v. 7: můžete prosit, oč chcete – Tento příslib zní velmi impozantně, ale pro mnohé věřící, kteří zakusili, že ne všechny jejich modlitby byly vyslyšeny tak, jak si přáli, může znít trochu nepřesvědčivě. Avšak Ježíš slibuje vyslyšení samozřejmě jen těm, kteří zůstávají v těsném spojení s ním a pro které jsou jeho slova určující silou jejich života. To znamená, že pak prosí o to, aby zůstávali napojeni na Ježíše a aby jejich život přinášel plody podle Boží vůle. Vysvětlení v tomto smyslu najdeme také v 1. listu Janově (5,14): „V tom je naše radostná důvěra v Boha, že nás vyslyší, když ho prosíme o něco, co je shodné s jeho vůlí.“

v. 8: Smyslem vyslyšení prosb věřících je oslava nebeského Otce. K této oslavě slouží také bohaté plody, které přináší jejich život napojený na Krista. V tom je poslání Ježíšových učedníků vlastně společné s posláním a dílem Ježíše Krista, protože on ve své velekněžské modlitbě (Jan 17,4) říká svému Otci: „Já jsem tě oslavil na zemi: dokončil jsem dílo, které jsi mi svěřil, abych ho vykonal.“

K tématu

Draží bratři a sestry, dnešní evangelium z páté neděle velikonoční začíná podobenstvím o vinném kmeni. Ježíš řekl svým učedníkům: „Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař“ (Jan 15,1). Izrael je v Bibli často přirovnáván k vinnému kmeni, který nese hojné ovoce, pokud je věrný Bohu, ale pokud se od Něho vzdaluje, stává se neplodným, neschopným přinášet „víno k radosti lidského srdce“, jak praví žalm 104 (v.15). Pravou Boží vinici, pravým vinným kmenem je Ježíš, který nám svou obětí lásky dává spásu, otevírá nám cestu, abychom byli součástí této vinice. A jako Kristus zůstává v lásce Boha Otce, tak učedníci moudře očisťováni Mistrovým slovem (srov. Jan 15,2-4), jsou-li s Ním hluboce sjednoceni, stávají se plodnými ratolestmi, které přinášejí bohatou sklizeň. Svätý František Saleský píše: „Větve sjednocené a spojené s kořenem nesou plody nikoli svou vlastní silou, nýbrž mocí kmene a my jsme byli sjednoceni láskou se svým Vykupitelem jako údy s hlavou; a proto dobré skutky, které od Něho čerpají svou hodnotu, zasluhují život věčný“ (*Pojednání o lásce k Bohu, XI, 6*).

V den našeho křtu nás církev naroubovala jako ratolesti na Ježíšovo velikonoční tajemství, na samotnou jeho Osobu. Z tohoto kořene dostáváme drahocennou mízu, abychom měli účast na božském životě. Jako učedníci také my za pomoci pastýřů církve rosteme v Pánově vinici a jsme spojení Jeho láskou. „Je-li ovocem, které máme nést, láska, pak předpokladem pro ni je právě toto „zůstávání“, které má hluboce co dělat s vírou, neopouštějící Pána“ (*Ježíš Nazaretský, Brno 2007, str. 185*). Je nezbytné zůstávat vždycky ve spojení s Pánem, záviset na NĚm, protože bez Něho nemůžeme činit nic (srov. Jan 15,5). V jednom listu adresovaném Janovi Prorokovi, který žil v poušti Gaza v 5. století, klade jeden věřící následující otázku: „Jak skloubit dohromady to, že člověk je svobodný, a že nemůže bez Boha nic učinit?“ A zmíněný mnich odpovídá: „Pokud člověk zaměří své srdce k dobru a žádá od Boha pomoc, dostane se mu sil nezbytných k tomu, aby svůj skutek vykonal. Svoboda člověka a moc Boží postupují společně. Je to možné, protože dobro pochází od Pána, ale vykonávají jej věřící (srov. Ep. 763). Opravdové „zůstávání“ v Kristu je zárukou účinnosti modlitby, jak říká cisterciácký opat Guerric (Werich) z Igny: „Pane Ježíši... bez tebe nemůžeme činit nic. Ty jsi totiž pravý zahradník, tvůrce, pěstitel a strážce své zahrady; rozséváš svým slovem, zavlažuješ svým duchem a svou mocí dáváš růst“ (*Sermo ad excitandam devotionem in psalmodia, SC 202*). Draží přátelé, každý z nás je jako ratolest, která žije jedině tehdy, pokud denní modlitbou, účastí na svátostech a láskou umožňuje, aby jeho spojení s Pánem rostlo. A kdo miluje Ježíše, pravý vinný kmen, nese plody víry hojnou duchovní sklizní. Prosme Matku Boží, abychom zůstali pevně naroubováni na Ježíše a každý náš skutek měl svůj počátek a dovršení v NĚm.

papež Benedikt XVI. 6. 5. 2012

Ratolesti

Nejdůležitější poselství obsažené v tomto úryvku je, že jsme spojeni s Ježíšem tak hlubokým a živoucím poutem, jakým je spojena ratolest s kmenem. Ratolest je výhonkem, tedy součástí kmene – v obou částech proudí jediná míza. Nelze si představit niternější spojení. Na duchovní rovině je touto mízou božský život, který nám byl dán ve křtu, tedy Duch svatý. Toto spojení je těsnější než vztah matky a dítěte v jejím lůně: když se dítě od matky oddělí, nezemře – naopak musí v určitém okamžiku opustit mateřské lůno a existovat odděleně, aby mohlo žít dál. Ratolest však, je-li odříznuta od kmene, nenese ovoce a odumírá: žije, zůstává-li s kmenem spojena.

Raniero Cantalamessa – Biblické inspirace

Ježíš - vinný kmen

To, co Kristus prohlašuje o vinném keři, platí de facto o všem, čím je. Všechno pozemské se stává obrazem jeho tajemství. Dveře naplňují svou podstatu v Ježíšovi, chléb ukáže také teprve na něm, co skrývá. Ježíš není oproštěn od tohoto světa. Sledujeme-li tedy náš svět pozorným pohledem, ve všech jeho skutečnostech objevíme Jeho. V každém rozsévajícím a sklizejícím rolníku, v hořčičném semínku, ve vinném kmeni, v každém zedníkovu budujícím dům, v každé učitelce vychovávající děti vytušíme, kým je Kristus a co to znamená být člověkem. V Bibli je vinná réva obrazem Božího lidu. Bůh sám je vinařem, který o tuto révu pečuje. Izrael ji navíc pokládal za Mesiášův strom. V Řecku zase představovala tato rostlina symbol plnosti života. Réva byla zasvěcena Dionýsovi, božstvu opojení, extáze, proměny a obnovy veškerého života. Označuje-li se Ježíš za pravý vinný kmen, vztahuje na sebe nárok, že splní všechny touhy spojované odnepaměti s vinným kmenem. Jde především o dva obrazy. Za prvé tu je niterné spojení vinného kmene a hroznu, čímž je naznačen intimní vztah, který chová ke svým učedníkům. Věřící jsou hrozný visícími na kmeni – z něj berou životní mízu. Bez vinného kmene by